

RAPORTUL PE SCURT

Raportul de Referință 2019 privind gestionarea deșeurilor solide în Europa de Sud-est a fost pregătit urmare a efortului comun ai membrilor Grupului de Lucru NALAS privind Gestionarea Deșeurilor Solide și a Apei reprezentanți a unsprezece Asociații ale Autorităților Locale (AAL), utilizând date din 2018 pentru zece economii din regiune.

Aceasta este cea de-a treia ediție a Raportului de Referință, care urmărește evoluția și tendințele sectorului gestionării deșeurilor din regiune, dar și favorizează împărtășirea informațiilor despre factorii care influențează astfel de tendințe și schimbul de bune practici între Asociațiile Autorităților Locale din Sud-estul Europei.

Această ediție a Raportului de referință introduce Economia Circulară ca paradigmă și instrument al UE pentru decuplarea creșterii economice și a presiunii asupra mediului și resurselor naturale. Raportul contribuie la îmbunătățirea înțelegerii despre Economia Circulară și implementarea acesteia în economiile observate.

PRINCIPALELE CONSTATĂRI A RAPORTULUI

- Această ediție a raportului arată o **tendință pozitivă în sectorul gestionării deșeurilor** la nivelul economiilor membrilor NALAS. Cele mai evidente diferențe în regiunea Sud-estul Europei sunt între membrii UE și economiile țărilor candidate.
- Dacă este comparat cu UE28, Venitul Național Brut(VNB) al economiilor din Sud-estul Europei arată clar **situația economică nefavorabilă** din regiune. Media UE28 (38.705 \$ pe cap de locuitor) este **de patru ori mai mare** decât VNB mediu din Sud-estul Europei (9.652 \$ pe cap de locuitor). În comparație cu 2015, este de remarcat faptul că toate economiile au un nivel crescut al venitului, ceea ce atestă o dezvoltare economică în regiune.
- **Media de generare a deșeurilor pe cap de locuitor în regiune este de 0,95 kg/zi**, ceea ce este mai mică decât media UE28 de 1,33 kg/zi.
- Comparând cu 2014, VNB pe cap de locuitor din economiile țintă a crescut mai mult decât de două ori. Cu toate acestea, **producția medie de deșeuri pe cap de locuitor se menține în principal constantă** din 2014 până în 2018, cu o tendință ascendentă ne semnificativă. Cu toate acestea, dezvoltarea economică și generarea de deșeuri sunt încă cuplate, ceea ce necesită mai multe eforturi pentru **trecerea economiilor naționale din Sud-estul Europei către Economia Circulară**.
- **79,6%** din populația din regiunea Sud-estului Europei este acoperită **de serviciul local de gestionare a deșeurilor solide**. Croația și Turcia sunt aproape de a atinge ținta de 100% cu o valoare de 99% fiecare. Restul economiilor țintă sunt în jurul mediei Sud-estului Europei, în timp ce Moldova are doar 35,2% din populație acoperită cu servicii de gestionare a deșeurilor solide.
- **Compoziția deșeurilor** raportate de localitățile pilot arată o predominare a deșeurilor biodegradabile, cu până la **55%** din volumul total al deșeurilor. Pe de altă parte, există doar eforturi modeste pentru a exploata oportunitățile de tratare a deșeurilor biologice.
- **Depozitarea deșeurilor rămâne opțiunea principală pentru tratarea deșeurilor** din Sud-estul Europei, cu o medie de **79%** din deșeurile generate plasate în depozitele de deșeuri. Cantitatea de deșeuri depozitate arată o tendință ascendentă (de la 67,3% în 2014, 77,5% în 2015 la 79% în 2018), ceea ce este cu mult peste media UE 28 de 46,4% (2017). 99,5% din deșeurile generate în Macedonia de Nord sunt plasate în depozitele de gunoi, în timp ce în Albania, în jur de 60%.

- **Tratarea biologică** a deșeurilor este disponibilă în Bosnia și Herțegovina, România, Croația și Turcia, deși într-o cantitate foarte mică sub 1%. 10% din **tratarea termică** a deșeurilor este implementată doar în România, urmată de Croația, cu doar 0,05%.
- Cele mai mari progrese în regiunea Sud-estului Europei au fost înregistrate în controlul eliminării deșeurilor, ceea ce este vizibil prin **scăderea numărului de depozite ilegale de gunoi** și astfel scăderea procentului de depozitare ilegală de la 20,8% în 2015 la 14,2% din totalul deșeurilor generate în 2018. Totuși, **majoritatea deșeurilor solide municipale sunt aruncate în depozitele de gunoi neconforme** și la depozitele ilegale de gunoi. Turcia, Serbia, B&H și Kosovo au mai multe depozite sanitare, dar încă insuficiente, având în vedere populația lor. Un număr mare de depozite neconforme, 1147, au fost raportate în Moldova. Doar B&H și Muntenegru au raportat **depozite pentru deșeuri inerte**.
- 57,1% din populația din Sud-estul Europei este acoperită de depozitele de deșeuri conforme. Serbia, Albania, B&H și Macedonia de Nord au mai puțin de jumătate din populație acoperită de depozite conforme, Moldova doar 0,8%, în timp ce Kosovo și Croația au cea mai mare acoperire de 92% și, respectiv, 97,2%.
- **Regiunea încă întâmpină greutăți privind reciclarea**, deși majoritatea economiilor prezintă tendințe ascendente. În ciuda procentului foarte ridicat de recuperare a deșeurilor prin reciclare în Slovenia (58,9%), rata globală de reciclare a deșeurilor municipale din regiune este de trei ori mai mică (15,5%) decât media UE28 de 46,4%. Potențialul complet de colectare a deșeurilor separate și reciclarea combustibilului derivat din deșeuri nu este exploatat în mod adecvat.
Doar 13 din cele 21 de localități incluse în sondaj au raportat activități de reciclare. Doar 6 din aceste 13 au raportat o rată de reciclare mai semnificativă de peste 20%.
- **Amprenta materială (ecologică)** este un indicator care indică consumul intern de materiale pe cap de locuitor. O valoare mai mare indică o presiune mai mare a economiei asupra resurselor naturale. De asemenea, arată potențialul de generare a deșeurilor în economia vizată. Câteva economii din regiune sunt peste media UE28, care este de 13,8 t/pe cap de locuitor. Anume, România și Bulgaria sunt cu mult peste (21,56 și 19,60 t/pe cap de locuitor), în timp ce Serbia, Slovenia și Muntenegru sunt puțin peste această linie. Celelalte sunt sub media UE, Moldova indicând cea mai mică valoare de 7,7 t/pe cap de locuitor.
- **Economia circulară** în majoritatea economiilor din Sud-estul Europei, cu excepția Sloveniei, este încă un subiect relativ nou, necunoscut, nepromovat și cu prioritate scăzută.
- Cea mai comună **metodă de stabilire a prețurilor** în rândul localităților de eșantion este încă m² de gospodărie, indiferent de cantitatea de deșeuri generate.
Rata medie de colectare a taxelor de gestionare a deșeurilor în localitățile incluse în sondaj este de 78%, unde zonele urbane au o rată de colectare mai mare decât cea rurală.
- **Sectorul informal** în gestionarea deșeurilor solide este prezent în aproape toate localitățile din studiu. Nu este recunoscut nici de autorități și nici de cadrul legal. Colectorii informali de deșeuri se găsesc în comunitățile cu venituri mici, cu venituri sub pragul sărăciei, printre șomeri și persoane fără adăpost. Cel mai frecvent tip de deșeuri colectate de colectorii informali de deșeuri sunt metalul, PET-ul și hârtia.
- Deși majoritatea economiilor participante au reglementări care guvernează colectarea și raportarea datelor privind gestionarea deșeurilor, se poate observa că **sistemele de raportare nu sunt pe deplin implementate**, ceea ce compromite într-o oarecare măsură fiabilitatea datelor. Mai mult, în unele cazuri, datele lipsesc sau sunt mai degrabă date obținute în baza estimărilor decât a măsurărilor.

